

< Bibliothektrap, staal, koper en eikenhout, Frankrijk, periode Charles X, 214 x 155 x 77 cm, Le Couvent des Ursulines, stand 115c

BRAFA BLOEIT

Het gaat BRAFA voor de wind. De Brusselse kunst- en antiekbeurs groeide uit van een nationale beurs tot een evenement van internationale allure, met als sleutel tot dit succes een mooi evenwicht aan kunst en antiek, aan oud, modern en eigentijds, aan topkunst en decoratieve stukken en beslist niet alledaagse objecten. Een beurs die je op ideeën brengt voor het eigen interieur.

TEKST: ADRIE VAN GRIENSVEN

Het brede aanbod bestaat uit schilderijen, sculpturen, objecten en meubelen, ook art deco en design, en haute epoque in al zijn verscheidenheid. Er is oosterse en primitieve kunst om van te genieten, fotografie, textiel, glas, juwelierskunst, zilver, porselein, striptekunst, prenten en boeken die verrijken en inspireren. Een belevenis, zeker voor de jonge en beginnende verzamelaar... Voor Christan Vrouyr is Brafa als een stevige boom. 'We hebben een jarenlang trouwe kern van zo'n tachtig exposanten,' verduidelijkt de algemeen secretaris van Brussels Antiques and Fine Art Fair zijn vergelijking. Op de plaats van de gesnoeide takken groeien telkens nieuwe. 'Maar dit jaar is het aantal deelnemers gestegen van 126 naar 136. Door de brasserie te verplaatsen hebben we 660 vierkante meter expositieruimte gewonnen. Zo ontstond er een extra gangpad met plaats voor tien nieuwe deelnemers. Ook de entree is veranderd. Die ligt nu centraal en wel in het midden van het langgerekte Tour & Taxis-gebouw met zijn 15.000 vierkante meter vloeroppervlak.' Elke editie verrast Brafa met een andere spectaculaire entree en aankleding. Die is dit jaar bijzonder kleurig en letterlijk fleurig, want boven de ingang met zijn doorschijnende lichtwand zweeft een enorme bloemencreatie. Een lust voor het oog vormen ook de op de beursvloer verspreide bloemsculpturen in heerlijke kleurcombinaties. Een ware bloemenzee, mede bedoeld als voorproefje voor de Floraliën, het bloemenfeest in Gent dat in april tien dagen lang te zien zal zijn. »

Ambrosius Bosschaert de Jonge (1609-1645), Bloemstilven, circa 1625, olie op paneel, 32,5 x 20,3 cm, gesigneerd met monogram AB (I.I.), Douwes Fine Art BV, Amsterdam/Londen, stand 66a

Eigentijdse dialoog

Tot die achttien nieuwe takken aan de Brafa-boom behoren zes exposanten die weer terugkeren. Onder meer Francis Janssens van der Maelen, met zilver uit achttien- en negentiende-eeuw én art deco, en K. Grusemeyer, die Aziatica brengt. Ook is men blij dat De Jonckheere weer meedoet, specialist in Vlaamse schilderkunst uit late middeleeuwen en zestiende eeuw. Drie nieuwkomers werken op een bijzondere wijze samen: zij combineren hun collectie in een gezamenlijke, grote stand. Dat zijn Galerie Dierking, die Zero en kunst uit Afrika en Oceanië toont, Frank Landau, twintigste-eeuwse kunst en design, en Thomas Salis, beeldende kunst uit de twintigste eeuw. Zij doorbreken de hokjesgeest met 'een dialoog die eigentijdse aspecten opent, typerend voor de tijdloosheid van de objecten,' zoals Dierking stelt. Het is een wijze van presenteren die beslist toekomst heeft en ongetwijfeld op grotere schaal en op meer plaatsen zal worden toegepast. Hoe kon Brafa uitgroeien tot een van de beste spelers op de Europese markt? 'Wij zijn een beurs van internationaal niveau,' stelt bestuursvoorzitter Harold 't Kint de Roodenbeke, handelaar in twintigste-eeuwse kunst. 'We hebben een perfecte combinatie van traditionele exposanten, wiens trouw we moeten benadrukken en die ons evenement mee hebben gemaakt tot wat het nu is, en een aantal prestigieuze nieuwe namen. Er is een verbazingwekkende verscheidenheid aan voorwerpen uit een veelheid aan culturen, vormen en perioden. Die mengeling van stromingen en stijlen is fantastisch.' Ook de spannende presentatie, de gastronomie en de maar liefst drie dagen durende vernissage noemt 't Kint de Roodenbeke wezenlijke factoren. 'Mensen moeten zich thuis voelen. Binnen een dag kun je alles bekijken zonder de concentratie of het overzicht te verliezen. En zeker niet van het minste belang: de prijsstelling voor zowel kunstkopers als standhouders is redelijk. Bovendien: het is een economische wetmatigheid dat handelaren met een bloeiende

'TIJDLOZE OBJECTEN KRIJGEN IN DIALOOG NIEUWE BETEKENIS'

specialisatie op een topbeurs willen staan.' En daarnaast zal ook mee spelen dat België fiscaal aantrekkelijk is. Uit België komen 55 antiquairs, kunsthandelaren en galeries, uit Frankrijk een contingent van niet minder dan 47; Zwitserland telt acht deelnemers, Duitsland zeven, Groot-Brittannië vijf en Italië drie. Uit negen andere landen, waaronder Spanje, Japan en de VS en Rusland telkens één deelnemer. Nederland is vertegenwoordigd is door Frans Jacobs Fine Art, Douwes Fine Art en Floris van Wanroij Fine Art (zeven jaar geleden kwamen er uit ons land nog acht exposanten).

Belgische specialiteiten

Een van de sterkte kanten van de Brusselse beurs vormt archeologie. Safani Gallery voegt zich bij topspelers op hun gebied als Phoenix Ancient Art en Harmakis. En ook Günter Puhze doet nu mee. Met acht exposanten gespecialiseerd in de kunst van zwart Afrika vormt etnografica een ander zwaartepunt. Stammenkunst kent in België – door zijn aanwezigheid in Centraal-Afrika – van oudsher veel verzamelaars op dat terrein. Daarin voorzien onder meer Pierre Darteveld, Galerie Bernard Dulon, en Claes Gallery. Een nieuwe deelnemer is Deletaille Gallery, een gerenommeerde handelaar in Afrikaanse kunst en pre-columbiaans.

Verwacht op Brafa geen grootmeesters van de Spaanse barok of Italiaanse goudgrond schilderijen, ook geen Frans classicisme, de top van de Hollandse oude mees-

Stilnovo lamp, Robertaebasta, stand 131b

< Günther Uecker (1930), White Field, 1999, opgedragen aan Ezra Pound in verso, 40 x 30 cm, Axel Vervoordt, Wijnegem, stand 73b

François Lieutaud (1665-1710), kabinettenmaker in Parijs, Louis XIV-Régence commode, Boulle marquetterie, ormulu beslag, 1ste kwart 18de eeuw, 86 x 128 x 64 cm, Galerie François Léage, Parijs, stand 71b

Pierre Jeanneret (1896-1967), Lounge chair, riet, gebleekte teak, vervaardigd voor Chandigarh, India, 1955, 97 x 63 x 100 cm, Frank Landau, Frankfurt am Main, stand 94d

Baptistin Spade (1891-1969), schrijftafel, Frankrijk, ca. 1950, groen gelakt hout, vijgenhouten interieur, blad versierd met verguld bloemmotief, koperbeslag, 117 x 89 x 29 cm, Robertaebasta, Milaan, stand 131b

Pieter Brueghel de Jongere (1564/1565-1636), Winterlandschap met schaatsers, olie op paneel, 40 x 57 cm, De Jonckheere, Genève/Parijs, stand 89d

Geer Van Velde (1898-1977), olie op doek, 146 x 134 cm, Frankrijk, circa 1963, Frans Jacobs Fine Art, Amsterdam, stand 63a

Dionysos, Romeins, marmer, 1ste-2de eeuw na Chr., 46,5 cm, Safani Gallery, New York, stand 124b

ters of Duitse romantiek, maar de Vlaamse kunst in al haar facetten, van middeleeuwen tot nu toe, is ruim vertegenwoordigd. Want hoe internationaal ook, Brafa is tegelijkertijd zeer Belgisch met middeleeuwse sculpturen

en objecten, oude Vlaamse meesters, schitterend antiek zilver, waarvoor d'Arschot & Cie tekent, terwijl De Wit Fine Tapestries fleurige wandtapijten laat zien. Ook de negentiende-eeuwse kunst is er over de volle breedte. >>

En de negentiende- en twintigste eeuw met Magritte, Delvaux en Ensor, met impressionisten, expressionisten, abstracten en een boeiend scala eigentijdse kunstenaars. En niet te versmaden: origineel werk van striptekenaars, een genre waarin de Belgen excelleren.

Delen in kunst

Kunst kopen is niet alleen een kwestie van geld en smaak, ook van de juiste stemming. Dat weet Delen Private Bank als hoofdsponsor van de Brafa heel goed. Geen bezoeker kan de zeer ruime en aantrekkelijk ingerichte lounge ontgaan die Bank Private Delen ter beschikking stelt voor zijn genodigden, nu al tien jaar. 'Wij proberen de sfeer van onze kantoren weer te geven op onze stand,' verduidelijkt Anne-Sophie Delen, dochter van bankier Jacques Delen, 'dat is strak, warm, rustgevend en gemoeidelijk tegelijkertijd. Onze stand is zo'n 250 vierkante meter groot. De inrichting doe ik samen met mijn moeder, Marie-Alix delen. De bank ontvangt haar klanten in tien dagen lang op verschillende wijzen. We hebben namelijk een privé-nocturne en verzorgen dagelijks rondleidingen. In onze ontvangstruimte creëren we, afhankelijk van het gebruik – er zijn ook wat meer afgescheiden ruimten –, een verschillende, maar huiselijke en intieme atmosfeer. In de ruimte aan het gangpad hebben we dit jaar gekozen voor een inrichting die doet denken aan de jaren 1970-1980. We gebruiken het speciale Klein-blauw en lieten ons inspireren door kunstenaars en designers als Anish Kapoor, Jean Nouvel en Xavier Lust. Het is afweten tussen openheid en beslotenheid. Voor de wanden

'KUNST KOPEN IS OOK EEN KWESTIE VAN DE JUISTE STEMMING'

kozen we ervoor uitsnijdingen te maken in de vorm van bliksemschichten, met daarin ingebouwd verlichting. We zijn altijd erg gefascineerd door licht, want de juiste verlichting is wezenlijk voor de sfeer. Ook is er contact met enkele galeries. We bezitten een collectie vintage designmeubelen en een aantal indrukwekkende stukken van Belgische kunstenaars. Hoewel kunst niet onze *core business* is, willen we toch onze bezoekers telkens verrassen met nieuwe stukken.' Delen Private Bank heeft het geluk dat twee directieleden verzamelaars zijn: Michel Vandekerckhove, die internationale beeldende kunst verzamelt, en Filips de Ferm, die gefascineerd is door Belgische abstracte kunst. 'Naast marketing ben ik al tien jaar bezig met interieur en design,' zegt Anne-Sophie Delen, 'maar mijn moeder en beide heren werden mijn mentor op een veel breder gebied van kunst.' In 2015 vierde Brafa zijn 60-jarig jubileum, samen met het feit dat de beurs tien jaar geleden van het Paleis voor Schone Kunsten vertrok naar het monumentale, uit 1910 stammende Tour & Taxis. Dit jaar viert Bank Delen zijn tweede lustum als hoofdsponsor van Brussels Art Fair. 'Het gebouw

Pezzato Arlecchino vaas, Fulvio Bianconi (1915-1996) voor Venini, Murano, model 4319, ca. 1950, h. 37 cm, Marc Heiremans, stand 67b

Bronzen helm, Griekenland, 5de eeuw voor Chr., 25,4 cm, Phoenix Ancient Art, Genève/New York, stand 8c

Pablo Picasso, Guitar on the table (1881-1973), 5 mei 1921, pastel en potlood op papier, 32,5 x 25 cm, Stern Pissarro Gallery, Londen, stand 121b

Grebo masker, hout, spijkers, vezels, textiel, 36 x 26 x 24,5 cm, Liberia, 19de eeuw, Serge Schoffel - Art Premier, Brussel, stand 108c

behoort tot het bezit van de Ackermans en Van Haaren, de investeringsgroep van Delen. Een mooie gelegenheid om als hoofdsponsor op te treden,' verduidelijkt De Ferm de achtergrond van de jaarlijkse 'substantiële' bijdrage.' Dit bood Brafa de mogelijkheid om een sprong voorwaarts te maken. Inmiddels zijn we vereenzelvigd met de beurs. Ik daag overigens uit om twee of meer andere evenementen te noemen – naast de nationale voetbalploeg –, waarop de toch nog altijd problematische verhouding tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel géén rol speelt.' Bank Delen – negen kantoren, 35.000 klanten, €34 miljard toevertrouwd vermogen en een overname in juli van het Nederlandse Oyens & Van Eeghen – begon ongeveer vijftien jaar geleden met het verzamelen van Belgische kunst. 'Vrij veel abstract werk, mede door mijn toedoen. Ik verzamel op dat gebied zelf al dertig jaar. Maar de bank is discreet over haar kunstbezit. Wel sponsoren wij ook boeken over kunstenaars uit de tweede helft twintigste eeuw, evenals tentoonstellingen beeldende kunst, muziek en – toch ook – wat sport. Ik schat dat van onze cliënten zo'n tien procent kunst koopt. Ik adviseer ook, maar laat me daarbij helpen door de expertise van mijn connecties, zowel in de museum- als de galeriewereld.' De gelukkige verbintenis tussen beurs en bank schetste 't Kint de Roodenbeke onlangs als een "ideaal koppel!" «

Patrick Villas (1961), Cheetah, brons, 66 x 128 x 28 cm, Herwig Simons, stand 47a

< Oorhangers, circa 1950, 28.33 krt robijnen, platina met 3.74 krt diamanten, Galerie Montaigne, Monaco, stand 44b

Twee grafurnen, marmer, h. 34,4 cm, Romeins, 1ste-2de eeuw na Chr., K. Grusenmeyer, Brussel, stand 96d

Javier Fernandez (1942), Blue-Red, synthetische zijde op katoen, 225 x 300 cm, N. Vrouyr, Antwerpen, stand 31c

Victor Vasarely (1908-1997) Orion, 1962, tempera op karton, 63 x 60 cm, Harold t' Kint de Roodenbeke, Brussel, stand 27c

BRAFA IS BLOOMING

After long months of preparation, BRAFA 2016 arrived in a burst of colour between 23 and 31 January 2016. Under the auspices of the Ghent Florales, guest of honour at this 61st edition, the glass ceilings of Tour & Taxis are turned into a greenhouse where various eras and artistic styles form a harmonious blend, like so many perfumes to intoxicate its visitors and guide them from one discovery to the next. A unique occasion to admire several millennia of artistic creation thanks to 137 renowned art galleries, which is almost 10% more than in 2015 (126). They come from 17 different countries: Belgium (55); France (48); Switzerland (8); Germany (7); Great Britain (5); the Netherlands and Italy (3); Monaco (2); Austria, Canada, Denmark, Spain, Hungary, Japan, Luxembourg, Russia and the USA (1). BRAFA has built its reputation partly on its predilection for eclecticism, for breaking down barriers between different specialities in favour of marrying different styles and eras. Axel Vervoordt, stands as a pioneer in this domain, where he has made his mark worldwide. Nor will he be departing from his style this year, creating a dialogue among archaeological objects from different areas and periods, and the creations of contemporary artists such as Günther Uecker and Lucio Fontana. Presents for the first time at BRAFA, the trio composed of the Dierking (Zurich) / Frank Landau (Frankfurt) / Thomas Salis (Salzburg) galleries unveil a much anticipated conceptual stand where fine furniture and works of the 20th and 21st centuries are integrated into a display of African and Asian art. While Old Masters continue to be widely represented at BRAFA (to wit, the large section devoted to medieval and Renaissance art with exhibitors such as De Backker, De Pauw-Müller, Desmet, Mullany, Rainer Jungbauer), it is clear that modern and contemporary art is gaining ground each year, although the balance is maintained. In the latter area of speciality, the arrival of the Albert Baronian, Meessen De Clercq and Patinoire Royale galleries attest to the growing influence of contemporary art in Brussels. Another traditionally strong suit of Brafa, the tribal arts section – comprising dealers such as Didier Claes, Pierre Darteville, Bernard Dulon, Yann Ferrandin, Jacques Germain, Galerie Monbrison and Serge Schoffel and Schoffel de Fabry. The archaeology section, already rich in established specialists such as J. Bagot, Chenel, Cybèle, Roswitha Eberwein, David Ghezlbash, Gilgemoed, Harmakhis, Mermoz and Phoenix Ancient Art, is further reinforced by the arrival of the German Günter Puhze gallery and the American Safani Gallery Inc. (New York). The range of Old Master paintings on display is enhanced by the De Jonckheere gallery, of Belgian origin and now based in Geneva, Paris and London. Alongside the masters of Flemish painting, whom they have exhibited for many years, their walls are adorned by works of more recent artists, such as René Magritte. Also definitely worth discovering are the always well thought out exhibits of Eric Coatalem, Costermans, Jocelyne Crouzet, Douwes Fine Art, Jan Muller Antiques, Klaas Muller, Florence De Voldère and Floris van Wanroij. The 2016 fair marks the 10th anniversary of the partnership between BRAFA and Delen Private Bank, a fruitful cooperation that has seen the partners grow and evolve side by side. Last but not least, the cycle of daily lectures known as the 'BRAFA Art Talks' 2016 brings together a wide range of specialists from the art world, museum directors, conservators, collectors and experts. «

BRAFA 2016

23 t/m 31 januari, Tour & Taxis, Havenlaan 86C, B-1000 Brussel
dagelijks 11-19 uur, do. 28 januari nocturne tot 22 uur, www.brafa.be
Zie voor lezersaanbieding p. 15.